משנה · אחרונים · יכין · סדר זרעים

יכין ביכורים

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יכין ביכורים

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יכין-ביכורים/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
סעיף א 6
סעיף ב 6
סעיף ג 6
סעיף ד 6
סעיף ה 6
סעיף ו 6
סעיף ז 6
סעיף ח 6
סעיף ט 7
סעיף י 7
סעיף יא 7
סעיף יב 7
סעיף יג 7
סעיף יד 7
סעיף טו 7
סעיף טז 7
סעיף יז 8
סעיף יח 8
סעיף יט 8
סעיף כ 8
סעיף כא 8
סעיף כב 8
סעיף כג 8
סעיף כד 8
סעיף כה 9
סעיף כו 9
סעיף כז 9
סעיף כח 9
סעיף כט 9
סעיף ל 9
סעיף לא 9
סעיף לב 9
סעיף לג 10
סעיף לד 10
סעיף לה 10
סעיף לו 10
סעיף לז 10
סעיף לח 10
סעיף לט 10
סעיף מ 10
סעיף מא 10
סעיף מב 11
סעיף מג 11
סעיף מד 11
פרק ב 11
סעיף א 11
סעיף ב 11
סעיף ג 12
סעיף ד 12
סעיף ה 12
סעיף ו 12
סעיף ז 12
סעיף ח 12
סעיף ט 12
סעיף י 13
סעיף יא 13
סעיף יב 13
סעיף יג 13
סעיף יד 13
סעיף טו 13
סעיף טז 14

סעיף יז 14
סעיף יח 14
סעיף יט 14
סעיף כ 14
סעיף כא 15
סעיף כב 15
סעיף כג 15
סעיף כד 15
סעיף כה 15
סעיף כו 15
סעיף כז 15
סעיף כח 15
סעיף כט 15
סעיף ל 16
סעיף לא 16
סעיף לב 16
סעיף לג 16
סעיף לד 16
סעיף לה 16
סעיף לו 16
סעיף לז 17
סעיף לח 17
סעיף לט 17
סעיף מ 17
סעיף מא 17
סעיף מב 17
סעיף מג 17
סעיף מד 17
סעיף מה 17
סעיף מו 18
סעיף מז 18
סעיף מח 18
סעיף מט 18
סעיף נ 18
סעיף נא 18
סעיף נב 18
פרק ג 18
סעיף א 18
סעיף ב 19
סעיף ג 19
סעיף ד 19
סעיף ה 19
סעיף ו 19
סעיף ז 19
סעיף ח 20
סעיף ט 20
סעיף י 20
סעיף יא 20
סעיף יב 20
סעיף יג 20
סעיף יד 20
סעיף טו 20
סעיף טז 21
סעיף יז 21
סעיף יח 21
סעיף יט 21
סעיף כ 21
סעיף כא 21
סעיף כב 21
סעיף כג 21
סעיף כד 21
סעיף כה 22
סעיף כו 22
סעיף כז 22

סעיף כח 22
סעיף כט 22
סעיף ל 22
סעיף לא 22
סעיף לב 22
סעיף לג 22
סעיף לד 22
סעיף לה 23
סעיף לו 23
סעיף לז 23
סעיף לח 23
סעיף לט 23
סעיף מ 23
סעיף מא 23
סעיף מב 23
סעיף מג 23
סעיף מד 23
סעיף מה 24
סעיף מו 24
סעיף מז 24
סעיף מח 24
סעיף מט 24
סעיף נ 24
סעיף נא 24

פרק א

סעיף א
יש מביאין בכורים וקורין

פרשת ארמי אובד אבי:

סעיף ב
והבריך לתוך של יחיד או של רבים

ר"ל שטמן ענף מחובר שבאילן בעפר והוציא ראש הענף לתוך של וכו':

סעיף ג
ודרך היחיד ודרך הרבים

מפורשים רפ"ב דפאה:

סעיף ד
באמצע

שהיו לו ב' שדות בב' צדדי הדרך:

סעיף ה
ה"ז אינו מביא

דאין כל הגדולים מאדמתו:

סעיף ו
רבי יהודה אומר כזה מביא

דמותר לעשות חלל תחת רה"ר כשאינו מזיקן מיהו כיון דבבא אחר והחזיק באותו חלל זכה בו מש"ה אינו קורא. ולפיכך במפסיק דרך היחיד מודה לת"ק:

סעיף ז
האריסין

המקבל שדה למחצה או שליש התבואה:

סעיף ח
והחכורות

מקבלה בדבר קצוב בין שתעשה מעט או הרבה:

סעיף ט
והסקריקון
ר"ל הלוקח מרוצח שניתן לו קרקע פדיון נפש דלא מחיל הנותן לרוצח דלמחר יתבענו בדין:

סעיף י
אין מביאין בכורים חוץ משבעת המינים
שנשתבחה בהן א"י בתורה ארץ חטה ושעורה גפן תאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש. ודבש ר"ל תמרים שרגילין היו לעשות מהן דבש:

סעיף יא
ולא מפירות שבעמקים
ר"ל שאר הפירית שבז' מינין שגדלו בעמקים. אבל ליכא למימר דגם אתמרים קאי. ומצריך להביא תמרים מארץ המישור. ליתא דמש"ס [פסחים נ"ג א'] מוכח דתמרים שבעמקים מובחרים וע"ש. וכן מפורש גם לקמן במשנה י':

סעיף יב
ולא מזיתי שמן
ג' מיני זיתים יש. זיתי כבש גרועין ביותר כספ"ק דתרומות וזיתי שמן הן רוב הזיתים שעוצרין שמנן. אבל צריך להביא זית אגורי שהוא המובחר שאוגר שמנו ואינו פולטו כשירדו עליו גשמים:

סעיף יג
שאינם מן המובחר
נ"ל דאכולהו ג' קאי:

סעיף יד
ולא קבלו מהם
והחזירום. ואף דבדיעבד כשר. עכ"פ מדהיו אנשים חשובים חששו שיסמכו עליהן:

סעיף טו
וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה
ר"ל ב' לחם שמביאין בעצרת הם יהיו בכורים לכל שאר פירות שמביאין למקדש:

סעיף טז
הגר מביא ואינו קורא שאינו יכול לומר אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו
והרי אין אבותיו מישראל:

סעיף יז
וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר אלהי אבות ישראל

ולא קיי"ל כן. דהרי אאע"ה אב לגרים ויוכל לומר בתפלה אלהי אבותינו [א"ח נ"ג סקי"ט]:

סעיף יח
ר' אליעזר בן יעקב אומר אשה בת גרים

אפי' עד י' דורות ולא הי' צד א' ישראל:

סעיף יט
ואפילו עד עשרה דורות

לאו דוקא. אלא ר"ל אפילו עד כמה דורות ואפי' טפי מי' דורות:

סעיף כ
עד שתהא אמן מישראל

וכ"ש בהי' רק אביה ישראל. וקיי"ל [אה"ע הי' ז' סכ"א] לכתחילה לא תנשא ובדיעבד לא תצא בהיתה הורתה ולידתה בקדושה ואפי' היה צד א' ישראל נמי רק בהיתה הורתה ולידתה בקדושה מותרת לכהן [ב"ש שם]:

סעיף כא
האפוטרופוס

בין שמינוהו ב"ד או אבי יתומים:

סעיף כב
והשליח

שלקטן בעה"ב מתחלה כדי לשלחן ביד אחר דאל"כ אינו רשאי לשלחן [ועיין רש"י גטין דמ"ז ב' ד"ה מביא]:

סעיף כג
והעבד

וביש לה בעל הוא מביא וקורא:

סעיף כד
מביאין ולא קורין שאינן יכולין לומר אשר נתת לי השם

דכל אלו לא נטלו חלק בארץ:

סעיף כה
רבי מאיר אומר מביא וקורא

ופליגי אי קנה קרקע שתחתיהן או לא נר"מ קנה ולת"ק מספקא לי'. מיהו בקנה ג' אילנות לכ"ע קנה קרקע ומביא וקורא:

סעיף כו
יבש המעין

שהאילן חי ממנו:

סעיף כז
מביא ואינו קורא

ודוקא ביבש או נקצץ קודם הפרשת הבכורים אבל באיפכ' הו"ל הבכורים נראו ונדחו וירקבו:

סעיף כח
רבי יהודה אומר מביא וקורא

דעכ"פ הקרקע קיימת:

סעיף כט
מביא ואינו קורא

דכתיב ושמחת' ורק עד חג זמן שמחה ומחנוכה ואילך אינו מביא כלל דכתיב תביא מארצך ומאז אין פירות מצויין בשדה:

סעיף ל
מביא ואינו קורא

ודוקא אם בשעת לקיטת בכורי הראשון כבר הי' בדעתו למכור השדה דאל"כ הו"ל נראה ונדחה וירקבו בכורי הראשון:

סעיף לא
והשני

ר"ל הלוקח:

סעיף לב
מאותו המין

ר"ל ממין ומהשדה שהביא הראשון:

סעיף לג
נבזזו

ר"ל נגזלו:

סעיף לד
נמקו

נמסו ונרקבו:

סעיף לה
והשניים אינם חייבים עליהם חומש

באכלן זר:

סעיף לו
נטמאו בעזרה

ה"ה בנטמאו בהר הבית דמשם ואילך אינו חייב באחריותן:

סעיף לז
נופץ

זורקן ונותן הסל לכהנים:

סעיף לח
ואינו קורא

דכתב ושמחת ומדנטמאו ליכא שמחה:

סעיף לט
אינו קורא

דכת' ראשית ולר' יהודה אצטריך דס"ל במ"ז מגיד וחוזר ומגיד קמ"ל הכא דהוא עצמו לא:

סעיף מ
מעבר הירדן

דשם היו גם הזיתי שמן טובים כך נ"ל. ואי"ל דמלות מעבר הירדן לא קאי אזיתי שמן רק מלתא באנפי נפשה היא דא"כ לא שייך למכלליני' בהדי אינך דחשיב במשנה שהן מצוה מהמובחר דהרי כולן מובחרים במינן:

סעיף מא
הקונה שלשה אילנות בתוך של חברו

ולא פירש הלוקח אם קונה גם קרקעיתן עמם:

סעיף מב
מביא וקורא

דבסתם קנה קרקע שתחתיהן וסביב להן ממקום הענפים ולהלאה כמלא אורה [ר"ל האדם המלקט] וסלו:

סעיף מג
ר' מאיר אומר אפילו שנים

משנה חמורה תמוה דכבר במעי' לעיל מ"ו דלר"מ בשתים מביא וקורא [ועי' תוס' ב"ב דף פ"א א' ד"ה ממאי ועיין עוד רמב"ן שם] וגם מלתא דרבנן כבר שמעינן מהתם מדיוקא. ונ"ל דאי מהתם הו"א דלת"ק לאו לדיוקא דג' מביא וקורא קאתי רק לדיוקא דבקנה א' אינו מביא כלל כדקאמר באמת בתוספתא להכי צריך הכא לאשמועי' דיוקא דג' מביא וקורא וגם מלתא דר' מאיר אצטריך הכא דאי מהתם סד"א דר' מאיר ס"ל דגם בא' מביא וקורא כדעת ר"י [ב"ב דף"א א'] והא דנקט ר"מ דבשתים מביא וקורא היינו רק מדנקטו רבנן שתים להכי נקט הכא במלתא דת"ק שלשה ועלה קאמר ר' מאיר אפילו שתים ומדלא אשמעי' רבותא טפי אפי' א' מביא וקורא ש"מ דלר"מ בא' אינו קורא. בא"י הנותן ליעף כח:

סעיף מד
רבי יהודה אומר אף בעלי אריסות וחכורות מביאין וקורין

ודוקא בחכירי בתי אבות שכבר הוחזקה משפחה זו להיות אריסין בקרקע זו הו"ל כאילו יש לו קנין בגוף הקרקע אבל לעיל [במ"ב] מיירי באינן חכורין ואריסין מבתי אבות ובכה"ג לכ"ע אין מביאין:

פרק ב

סעיף א
וחומש

זר שאכלן במזיד חייב מיתה בידי שמים ובשוגג משלם קרן לבעלים וחומש לכל כהן שירצה:

סעיף ב
ואסורים לזרים

אפי' חצי שיעור:

סעיף ג
והם נכסי כהן

יכול לקנות בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה:

סעיף ד
ועולין באחד ומאה

בנתערב אחד במאה חולין בטל:

סעיף ה
וטעונין רחיצת ידים

דסתם ידים שניות הן ושני פוסל לתרומה ובכורים נמי אקרי תרומה ולהכי אסור ליגע בהן בלי נט"י:

סעיף ו
והערב שמש

טמא שטבל אינו אוכלן בלי הע"ש אחר טבילה:

סעיף ז
מה שאין כן במעשר

ר"ל מעשר שני דשרי לזרים ואסור לקנות בדמי מע"ש עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ובטל ברוב כשהמע"ש חוץ לירושלים ואינו טעון נט"י והע"ש דקיי"ל טבל ועלה אוכל במעשר שני [וכ"כ כל מעשר שנזכר בפרק זה ר"ל מע"ש דשאר מעשרות פשיטא דדינו כחולין]:

סעיף ח
טעונים הבאת מקום

לירושלים:

סעיף ט
וטעונים ודוי

בכורים כשמביאן לבהמ"ק אומר פרשת ארמי אובד וגו' ומעשר כשמבערו בשנת ד' וז' בשמיטה אומר פרשת בערתי הקודש וגו'. ואע"ג דכולל התם נמי תרומה כדקאמרי' [מע"ש פ"ה מ"י] נתתיו ללוי זו תרומה ותמ"ע עכ"פ כשאין לו רק תרומה אינו מתודה משא"כ כשאין לו רק מעשר מתודה:

סעיף י
ואסורין לאונן

ביום מיתה אפי' לאחר קבורה [ר"ב פ"ג הוריות מ"ה] הוא אונן דאו' והאוכל אז מע"ש בירושלים לוקה [רמב"ם פ"ג ממע"ש] ועל בכורים חייב אז מכות מרדות [רמב"ם פ"ג מבכורים] אבל אנינות לילה של אחר יום המיתה. וכ"כ הימים שנשתהה בין יום מיתה לקבורה. אנינות מד"ס:

סעיף יא
רבי שמעון מתיר

בכורים לאונן:

סעיף יב
וחייבין בביעור

לבערן מהעולם אחר שנת ג"ו בשמיטה:

סעיף יג
ור"ש פוטר

דבכורים כתרומה דא"צ לבערן מהעולם אלא נותנין לכהן ודיו:

סעיף יד
ואסורין כל שהן מלאכול בירושלם

אסורין כמו אוסרין ור"ל בכורים ומע"ש כל שהוא שנתערבו במינן בירושלים אינן בטלים דמדאפשר לאכלן שם בלי טרחא הו"ל כדשיל"מ משא"כ חוץ לירושלים בכורים בטלים בק"א ומע"ש בטל ברוב [רמב"ם פ"י ממע"ש הי"ד ופ"ד מבכורים הט"ו]. [ולהר"ש אפי' חוץ לירושלים אינן בטלים. והא דתנן במ"א דבכורים בטלים בק"א היינו בנתערב בחולין דלענין זרים לא הוה כדשיל"מ ומדהותר זרות הותר נמי מחיצה. משא"כ הכא מיירי בנתערב בתרומה דליכא רק איסור מחיצות הו"ל כדשיל"מ להעלותן ולאכלן והא דקתני מלאכלן בירושלים ר"ל מלאכלן אלא בירושלים]:

סעיף טו
וגדוליהן אסורים מלאכול בירושלם

בזרען בירושלים אסור לאכלן בתורת חולין מדיש לו מתירין [להר"ש ה"נ מיירי אפי' חוץ לירושלים ואסור מלאכלן אלא בירושלים]. והא דתנן פרק ט' דתרומה מ"ד דגדולי בכורים ומע"ש מותרים היינו בזרען חוץ לירושלים או דהתם אתי' אליבא דר"ש דהכא

ואף דהתם נמי תנן דגדולי תרומה תרומה ובמתני' הכא מסיק משא"כ בתרומה התם מי"ח דבר שגזרו כפ"ק דשבת. ומתניתין דהכא קודם גזירה נשנית:

סעיף טז

אף לזרים ולבהמה

אכולהו קאי בין שנתערבו בחולין או שזרען דלא תימא דוקא לאכלן חוץ לירושלים אסור אבל לענין לאכול הבכורים לזרים ומע"ש לבהמה נתבטלו קמ"ל דאף לזה לא נתבטלו. [ולהר"ש הנ"ל סימן י"ד דמתני' בנתערב בתרומה מיירי אם כן אי אפשר דנימא דלשתרי לזרים. קאי אף לזרים וכו' אמלתא דר' שמעון והכי קאמר אף לזרים ולבהמה ר' שמעון מתיר. וכן מפורש בירושלמי דר' שמעון לדבריהם דרבנן קאמר ר"ל דה"פ דר' שמעון קאמר לרבנן כמו דמודיתו לי בנתערב בכורים בחולין דבטל בק"א ומותר לזרים וכמו כן מודיתו במעשר דבטל ברוב ומותר לבהמה כ"כ בטלו לענין קליטות מחיצות. ולפי זה מצינן למימר דהא דתנן בפרק ט' דמעשר דגדולי תרומה ובכורים מותרים אפי' כרבנן אתי' דהתם לענין היתר לזרים. אבל על כל פנים צריך לאכלן בירושלים וזהו תירוץ ריש לקיש בירושלמי]:

סעיף יז

ר' שמעון מתיר

אגדולין לבד פליג:

סעיף יח

מה שאין כן בתרומה

שכל הדינין הללו אין נוהגין בה:

סעיף יט

שהתרומה והמעשר אוסרין את הגורן

אסור לאכול מתבואה עד שיפריש תרומה ומעשר משא"כ בכורים:

סעיף כ

ויש להם שיעור

מעשר שיעורו מדאורייי ותרומה שיעורו מדרבנן א' ממ' לעין יפה וא' מנ' לבינוני וא' מס' לעין רעה וכולן יש להן אסמכתא מדאו' [כרש"י חולין קל"ז] אבל בכורים א' מס' מד"ס אין לה אסמכתא:

סעיף כא
ונוהגים בכל הפירות

מד"ס. ומדאורייתא רק בדגן תירוש ויצהר. ובכורים רק מז' מינין:

סעיף כב
בפני הבית ושלא בפני הבית

היינו רק מדרבנן ובכורים רק בפני הבית:

סעיף כג
ובסקריקון

מפורשים פ"א סי' ז' ח' ט'.

סעיף כד
שהבכורי' נקנין במחובר לקרקע

כפ"ג מ"א אדם יורד לשדהו וכו' קושר גמי וכו':

סעיף כה
וחייב באחריותם

עד שיביאן להר הבית [כפ"א מ"ט]:

סעיף כו
וטעונים קרבן

להביא עמהן שלמים:

סעיף כז
ושיר

משיגיעו לעזרה מתחילין הלוים לשורר ארוממך ד' כי דליתני וגו':

סעיף כח
ותנופה

כפ"ג מ"ו:

סעיף כט
ולינה

ביום שהביא בכוריו לן בירושלים בליל שלאחריו והא דלא חשיב הכא ההפוכין ממשנה ג' שישנן בבכורים ולא בתרומה ומעשר היינו מדכולן הן בשלילות ולא בעי למחשב בכל חד רק מה שניכר בו ההפרש מחביריו ודו"ק:

סעיף ל
נטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף כבכורים

דהא דתרומה אינה נטלת מטהור אטמא ה"ט דמתירא שמא יגעו אהדדי ופריש שלא מהמוקף וה"ט לא שייך בתמ"ע ובכורים דא"צ בהן מוקף מדאו'. מיהו תמ"ע צריך מוקף מד"ס [כתו' גיטין ד"ל ע"ב ד"ה וכי]. ואף דבכורים מחוברים אפ"ה שייך בהן טומאה כשנגמר כ"צ [כפסחים דל"ג א' וחולין דקכ"ו ב' וסנהדרין דט"ו א' ופ"ב דתרומות ז'] ודלא כרמב"ם הכא:

סעיף לא
אתרוג שוה לאילן

למיזל בתר חנטה:

סעיף לב
שוה לאילן בערלה

דאף דמונין שני ערלה משעה שנקלט [וכלעיל ערלה פ"א סי' ד'] עכ"פ בחנט בג' אף שנלקט בד' אסור וכ"כ הנחנט בד' ונלקט בה' צריך פדיון:

סעיף לג
ובשביעית

דבחנט בו' אף שנלקט בז' מותר [מיהו פטור ממעשר] ובחנט בז' אף שנלקט בח' דינו כשביעית:

סעיף לד
ולירק בדרך אחד

מדרגילין להשקותו כירקות משא"כ אילנות ותבואה גדלים רק על מי גשמים. והא דאין דינו לכל כירקות שאני אינך דאפקינהו קרא:

סעיף לה
שבשעת לקיטתו עשורו

דבנלקט בשנת א' ב' ד' ה' בשמטה מעשר ראשון ומע"ש ובנלקט בג' ו' מע"ר ומעשר עני ובנלקט בז' פטור ממעשרות כשביעית:

סעיף לו
דם מהלכי שתים

ר"ל אדם ותנא מהלכי שתים למכלל נמי אדני שדה כפ"ח דכלאים כרבינו יעב"ץ זצוק"ל:

סעיף לז

ודם השרץ אין חייבין עליו

ר"ל שוה דם מה"ש לדם השרץ דבאכלו לא לקי משום דם אבל משום שרץ לקי אבל בדם אדם ליכא לאו כלל:

סעיף לח

כוי

י"א איל הבר געמזע בל"א וי"א שור הבר ביפעל בל"א וי"א הנולד מתיש הבא על צביה:

סעיף לט

כיצד שוה לחיה דמו טעון כסוי כדם חיה

מיהו אינו מברך דס' הוא:

סעיף מ

ואין שוחטין אותו ביום טוב

אינו ענין לשוה לחיה וכו' רק ה"ק מדטעון כסוי מס' אינו נשחט ביו"ט דאפר כירה מוכן לוודאי ולא לספק:

סעיף מא

וחלבו

בנתנבל או מת:

סעיף מב

מטמא בטומאת נבלה בחיה

דחלב נבילת בהמה טהורה טהור:

סעיף מג

ואין פודין בו פטר חמור

דבבהמה פודה אבל זה ספק הוא:

סעיף מד

ואין חייבין עליו כרת

לענין קרבן וה"ה דלא לקי. וגם זה אינו ענין שוה לבהמה. אלא הכי קאמר אף על גב דלעניין איסור שוה לבהמה אפילו הכי באכלו פטור:

סעיף מה

ואינו נלקח בכסף מעשר לאכול בירושלם

דאין לוקחין בהמה רק לשלמים וזה ס' הוא:

סעיף מו
רבי אליעזר פוטר שהמוציא מחברו עליו הראיה

ושמא חי' הוא ופטור:

סעיף מז
ועם הבהמה

בין למשוך עמם או להרביעם יחד:

סעיף מח
הכותב חיתו

או בהמתו. וי"א אפי' בכתב לו שתיהן:

סעיף מט
ובהמתו לבנו

ונ"ל דרבותא קמ"ל אע"ג דדעתו של אדם קרובה אצל בנו [כב"ב דקמ"ב ב'] וכ"ש לאחר ות"ל כי כוונתי בזה לע"ר אאמ"ו הגאון זצוק"ל:

סעיף נ
אם אמר הריני נזיר שזה חיה או בהמה

ר"ל או שאמר הריני נזיר שזה בהמה וה"ה באמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה או שאמר שזה לא חיה ולא בהמה בכולן הוא נזיר מספק:

סעיף נא
ולבהמה

כיצד טעון וכו':

סעיף נב
ומשום אבר מן החי כזה וכזה

תנא ושייר טובא דדמו אסור וטריפתו אסור ואמה"ח שלו אסור ועוד טובא הכל כזה וכזה:

פרק ג

סעיף א
ורואה תאנה שבכרה

ואפי' סמדר או פגים דבשעת הפרשה אין צריך נגמר פרי. והא דלא נקיט להו תנא דרך חשיבותן כמו שנזכרים בקרא ארץ וגו' גפן תאנה ורמון ה"ט מדבעי למנקט להו דרך

בכירותם דתאנה ממהרת להתבשל מקודם וכדכתיב התאנה חנטה פגיה ואחר כך הגפן והרמון בסוף מדקליפתו קשה מתבשל באיחור זמן מאד.

סעיף ב

אשכול שביכר רמון שביכר קושרו בגמי

מעט באסט לסימן.

סעיף ג

ורבי שמעון אומר אף על פי כן חוזר וקורא אותם בכורים מאחר שיתלשו מן הקרקע

דלא הוקדש בקריאת שם רק בתלוש:

סעיף ד

כל העיירות שבמעמד

כל ישראל נחלקים לכ"ד מעמדות וכנגדן היו עשרים וארבעה משמרות כהונה ולויה ומכל מעמד היו דרין איזה אנשים מהן בירושלים בקביעות להיות שלוחין לאחיהן כשיגיע זמנן לעמוד על הקרבת התמידין ומוספין ובכל שבוע ושבוע משמר א' מכהונה ולויה חצי' עולה לירושלים לעבודה וחציו השני הולכין ליריחו שהיא סמוכה לירושלים כדי לתקן ולשלוח משם מזון לחצי המשמר שעלה לירושלים [כן משמע ממתני' רפ"ד דתענית ומברייתא שם דכ"ז א' ומפרש"י במתני' ולא זכיתי להבין דברי הרמב"ם רפ"ו מהל' כלי המקדש ודברי הר"ב רפ"ד דתענית ההולך בעקבותיו יע"ש] ואנשי המעמד מתכנסין בעריהן ומתענין ד' ימים בשבוע ומתפללין שיקובל קרבנות ישראל כפ"ד דתענית:

סעיף ה

מתכנסות לעיר של מעמד

להעיר שהי' דר שם ראש המעמד לעלות יחד דברוב עם הדרת מלך:

סעיף ו

ולא היו נכנסין לבתים

שלא יתטמאו באהל הטומאה מפני רבוי ודוחק האורחים [כך נ"ל ודו"ק]:

סעיף ז

ולמשכים

ר"ל כשהאיר השחר:

סעיף ח
קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו

ובדרך היו משוררים שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. ול"מ היה נ"ל שבדרך היו משוררים כל ט"ו שיר המעלות ושם המזמורים האלו מעידים למה שנתקנו אלא שבכל יום התחילו עם שמחתי באומרים לתשובה על דברי הממונה שאמר קומו וכו' וכשהגיעו לירושלים עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים בהר הבית הללו אל בקדשו וכו' ומסיימים בעזרה כל הנשמה תהלל יה וגו' והתחילו הלוים בשיר:

סעיף ט
והרחוקים מביאים גרוגרות וצמוקים

ר"ל תאנים וענבים יבשים:

סעיף י
והשור

המיוחד לשלמים:

סעיף יא
וקרניו מצופות זהב ועטרת של זית בראשו

הוא המובחר שבאילנות שבא"י ועלהו רענן תמיד גם לגלויי דבכורים מז' מינין הן:

סעיף יב
החליל

פלעטהע. ולפע"ד נקרא הכאה ע"ש הקשת האצבעות על נקבי החליל:

סעיף יג
מכה לפניהם

בלכתם בדרך ולא הלכו רק ב' חלקי היום:

סעיף יד
הגיעו קרוב לירושלם שלחו לפניהם

שלוחים להודיע ביאתם:

סעיף טו
ועטרו את בכוריהם

אם היו הפירות יבשים מניחים רטובים למעלה ותמיד מניחים המובחרים ביותר למעלה מפני זה אלי ואנוהו:

סעיף טז
הפחות

שרי הכהנים:

סעיף יז
הסגנים

שרי הלוים:

סעיף יח
והגזברים

גבאי אוצר בית ה':

סעיף יט
לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים

כל ישראל נכבדים ובני מלכים רק אם באו הרבה יוצאין לקראתם הרבה ואם מעט מעט:

סעיף כ
וכל בעלי אומניות שבירושלם עומדים לפניהם

כשעוברין לפניהן. אע"ג דאין בעלי אומניות חייבים לעמוד מפני ת"ח בשעת מלאכתן הכא חביבה מצוה בשעתה וכ"כ חייבין לעמוד בפני נושאי המטה או בפני נושאי תינוק למול:

סעיף כא
אפילו אגריפס המלך

מלך בבית שני בעל נפש ושררה רבה:

סעיף כב
הגוזלות שעל גבי הסלים

שהיו תולין סביב לסלים ולא ע"ג שלא יטנפום:

סעיף כג
ומה שבידם נותנים לכהנים

הגוזלות שבידם וי"א דאבכורים קאי וכן נ"ל דאי גוזלות שבידם כיון דאינן עולות הו"ל חולין בעזרה:

סעיף כד
מוריד הסל מעל כתפו

להניפן והיינו לר"י אבל לת"ק א"צ תנופה כלל [סוכה דל"ז ב'] :

סעיף כה
ואוחזו בשפתותיו
שפת הסל:

סעיף כו
וכהן מניח ידו תחתיו ומניפו
מוליך ומביא מעלה ומוריד:

סעיף כז
ומניחו בצד המזבח
הישראל מניחו אצל קרן מערבית דרומית דמזבח:

סעיף כח
והשתחוה
בפישוט ידים ורגלים נגד ההיכל:

סעיף כט
בראשונה כל מי שיודע לקרות
בלשון הקודש:

סעיף ל
נמנעו מלהביא
מפני הבושה:

סעיף לא
העשירים מביאים בכוריהם בקלתות
סלים:

סעיף לב
והעניים מביאין אותם בסלי נצרים
ענפים:

סעיף לג
של ערבה
ווייִדען:

סעיף לד
קלופה
שכך נאה יותר:

סעיף לה
והסלים והבכורים ניתנין לכהנים

והעשירים מחזירין הקלתות לבתיהן:

סעיף לו
ר"ש בן ננס אומר מעטרין את הבכורים חוץ משבעת המינים

ר"ל אפי' בפריש ואתרוגין וה"ה בפירות ח"ל:

סעיף לז
הבכורים

התאנה או אשכול שבכרה:

סעיף לח
ותוספת הבכורים

מה שמוסיף עליהן בשעת הפרשה משאר תאנים וענבים:

סעיף לט
ועיטור הבכורים

הפירות היפים שנותן למעלה להדר הבכורים:

סעיף מ
מין במינו

ר"ל אינו מוסיף רק מאותו מין שביכר:

סעיף מא
מין בשאינו מינו

דרשאי להדר תאנים בענבים וה"ה איפכא:

סעיף מב
ופטורה מן הדמאי

בקבלן הכהן מע"ה אינן חייבין במעשר:

סעיף מג
ועטור הבכורים חייב בדמאי

ולאכלן בטומאה יש ספק:

סעיף מד
ואם אינה באה מן הארץ

ר"ל בבואו מעבר הירדן שמביאין משם בכורים [כפ"א מ"י]:

סעיף מה
והאשה בכתובתה

לגבות מהן בחייו כשתתגרש:

סעיף מו
כספר תורה

ר"ל גם ס"ת שוה לבכורים כדינין הנ"ל. וי"א דקאי על שהוא קונה דגם ס"ת מותר לקנות בבכורים וקמ"ל דאף דלא אפשר תו למיתא לידי אכילה דהרי אסור למכור ס"ת כ"א לפדיון שבויים ולישא אשה ולת"ת וסימנך פאת [י"ד סי' ע"ר]:

סעיף מז
ורבי יהודה אומר אין נותנים אותם

הבכורים:

סעיף מח
אלא לחבר בטובה

ר"ל דכהן המקבלן יחזיק טובה [דאנק זאגען] לבעלים שנתנם לו דברשות הבעלים ליתנן לכל כהן שירצה אפי' אינו ממשמר אותו השבוע ולהכי הוה ליה כשאר קדשי הגבול שאין נתנין רק לחבר המחזיק בתורת ד' [כחולין דק"ל ע"ב] ור"י לשיטתי' אזיל דסבירא ליה הכי [ספ"ד דחלה]:

סעיף מט
וחכמים

פליגי עלי' דר"י בתרתי:

סעיף נ
אומרים נותנין אותם לאנשי משמר

ואין ברשות הבעלים ליתנן לכהן שירצה:

סעיף נא
והם מחלקין ביניהם כקדשי המקדש

ר"ל כשאר קדשי מזבח דנתנין גם לע"ה דהואיל והכניסום למקדש מזדהר בהו הע"ה לאכלן בטהרה: